

Konflis

Irta: Márai Sándor

Az élet és a történelem lomtárából mégegyszer előkerül a konflis. El már egy nemzedék, amely csak az irodalomból és a multat idéző, romantikus mozgóképekről ismeri ezt a járművet. De él még egy nemzedék, amely fonák érzésekkel telepszik — újra és mégegyszer életében — a kopott bőrülésekre, melyekből kilóg a lószőr. „Megint itt vagy?...” — mondjuk, ellágyulás nélkül, gyanakodva. — „Mutasd magad!”

Amilyen iramban forog az idő kereke előre, ismeretlen jövő felé, úgy térnek vissza a mult kellekei a köznapi életbe. Ime, a konflis. Körüljáróm, alaposan szemügyre veszem. Rosszkedvem enyhül. Számolok. Utoljára nem is olyan régen, tizennégy esztendő előtt ütem rendszeresen konflisban. Akkor még *stand*-juk volt az egylovas kocsioknak, mindenféle a városban, így a budai Horváthkert előtt is. Ez volt az utolsó hivatalos konflis-állomáshelyek egyike a városban. Az utcákon már géperejű kiskocsik száguldoztak, a harmincas évek vége felé ritka, csak a makacs romantikusok jártak még konflison s a szőnyeg- és tojáskereskedők. E három szakma, érthetetlen okokból, utolsó percig ragaszkodott a konflishoz: a szőnyegeket és a tojásos ládákat cipelték a nyitott, rozszant kocsikban a városon keresztül és kasul. A romantikusok közül már csak a hivatásosak tartottak ki az egylovas mellett: mindenki sietett, az alkalmi romantikus is, mindenkinek sürgős volt valami, mindenki gépkocsira ült és rohanni kezdett célok felé, melyekről utólag kiderült, hogy nem is volt olyan sürgős elérni e célokat. A világ átkapcsolt az egy-lóerőről a száz lóerőre, megszálottan és izgatottan, mintha félne, hogy elmulaszt valamilyen nagyszerű élményt, csodás lehetőséget. Most már tudjuk, hogy nem mulasztott volna semmit, ha konflissal döcög e jövő felé.

Az utolsó egyfogatu, melyet rendszeresen használt e sorok szerény írója, egyike volt a közlekedéstörténet riasztó ábráinak. Ló, cájg, kocsi és kocsis, mind érezték végzetüket. A kocsis nem költött többé a lóra és a kocsi; csak snapszra költött, mert tudta, hogy a műfajnak vége. A vendég költött még kocsi, éppen azért, mert tudta, hogy a műfajnak vége. De bizonyos, hogy a harmincas évek vége felé, mikor — délután hatkor — helyet foglalt törzskonflisában, hogy áthajtsa a Lánchidon át Pestre, bizonyos feltűnést keltett a Krisztinavárosban. „Itt megy az író” — mutogatták egymásnak a krisztinavárosbeliek. — „Hangyás.” S kezüket homlokuk elé emelték, ujjaikat mozgatták, így mutattak nem nagyon hizelgő mezdulattal valamit.

A kocsis nyögött, a ló is nyögött, a kocsi nyekkent, a cájg szakadt és toldozott borszjai nyekeregtek, s a konflis lassan megindult utasával az Alagúton át Pest felé. Az indulásban volt bizonyos hagyományos ünnepélyesség. Semmiféle jármű nem tud olyan ünnepélyesen utnak eredni, mint a konflis és a gondola. S ez a két jármű, melynek ülésein különös kényelem fogadja az utast; semmiféle más uta-

zási és ülő alkalmatossághoz nem hasonlítható ringás és kényelem. A kocsi zötyög és ráz, az ülésekből kilóg a kóc és a lószőr, a rugók megereszkedtek az öreg konflis párnáiban: s mégis, egy nemzedék örökké emlékezik erre az érthetetlen kényelemre, mely a konflis ülésein foglalta és zárta magába a vándort. Sehol nem lehet a lábakat olyan kényelmesen elnyújtani, mint az egyfogatu kisülése alatt, sehol nem lehet olyan biztonságosan elhelyezkedni, mint egy redves konflis ülésének sarkában, nekikönyökölve az esőtől áztatott, naptól perzselt bőrfedel vasszerkezetének, felhajtott kabátgallérral, homlokunkba huzott kalap karimája alól kémelve a világot, a kocsis hátát, a taxamétert s a Lánchidról nyíló örök tájakat... A hid közepén a kocsis fékezni kezdett. A ló patája tompán csattogott a hid és az Andrássy-ut faburkolatán. Így hajtottunk ki, konflison, utas, kocsis, ló és műfaj, egy világból, mely felismerhetetlenül elváltozott körülöttünk.

A kocsis visszaadta az engedélyt, átszerelt motoros rémnek. A lovat megették. Az utas kiszállt a konflisból, egyideig kedvetlenül ödöngött az utcákon, melyekről eltűnt ifjusága kóborlásainak meghitt batárja, aztán intett egy benzines taxinak, vállat vont és beszállt. A mozgóképen előállt még néha a konflis, mint letűnt idők mulatságos kelleke — jelezni akarta, hogy a történet, a mozgókép cselekménye a történelmi mélymultban játszik, Ferenc József a király, Kozarek a hóhér, Tisza István a miniszterelnök és Fedák Sári a primadonna. Mind ezt jelezte a konflis s a közönség emlékezett és nevetett. De szívbem hűségesen őriztem emléket, azt a rázást, zötyögést és himbálást s ezt nem lehet elfelejteni, hajnali hazatérések, éjszakai kóborlások, napközi ödöngések a meghitt utitársának emlékeit. A pesti embert a pincér és a konfliskocsis kényeztette csak, más-különbben senki más. Öreg kocsisok megvárták hiveiket az ismerős vendéglők előtt, a századvegi irodalom alkotóinak életéhez úgy hozzátartozott az egylovas, mint ma a világnézet és a pártigazolvány. Lakásomtól a Keleti indóházig pontosan egy óra hosszat poroszkált Mihály ur, a krisztinavárosbeli törzskocsis egylovasa... ki bánta az időt? Az élet az ifjuság és a történelmi távlatok bőségében nyílt előttünk. S télen, mikor a nyitott kocsi átváltott batárra, mintha egy multszázadbeli francia regényben utaztunk volna valamennyien, mikor helyet foglaltunk a dohos doboz ülés párnáin: Bovaryné még ilyen kocsiában indult utnak szerelmesével Rouenben. De az új nők már géperejű taxin siettek, hatvan kilométeres sebességgel, szerelmesükhöz, s az új szerelmek éppen olyan villámgyorsan multak el, mint ahogy a járművek rohangásztak a gyöngéd uticélok között.

Aztán elfeledtük a konflist. Most, mikor a történelem vaskeze megint odaállítja a hajlott hátú gebét utcáinkra, fanyar és fanyalgó érzésekkel üdvözöljük a tüne-ményt. Ló, kocsi és kocsis, olyanok, mint a kísértetek. Visszajárnak az időből, példázják minden földi dolog kísérteties mulandó-

ságát és a mulandóságnál is kísértetiesebb makacsságát. Minden visszajár az életben, jó és rossz, mint a bűnök; nyolcszázkilométeres sebességgel repülünk már a sztratoszférában, s ugyanakkor — vagy talán éppen azért — itt a

földön kénytelenek vagyunk előkaparni az idő lomtárából ez avított kacatot. Nem, ez már nem az ifjuság konflisa: beleülök, de nem találok benne helyemet. Én változtam meg? Vagy a ló? Vagy a kocsi? Vagy a világ?... Nem tudok

felelni. S már nem is ringat olyan tündérien. No, indulj, mégegyszer, recsegve, zötyögve, zihálva, öregkocsi és szomorú ló, tétova utasoddal! Már nem vagy az ifjuság álombatárja többé. Tragacs vagy. Mehetünk.

Ebéd az újjáélelt konflisstandon

Ismét munkában a kocsimosó. — Alsó kép: „valódi békebeli” kétfogatu a Keleti pályaudvar előtt.

Alsó kép: üres a taxiállomás!

